

INTRODUCERE

Legislația europeană referitoare la statistica structurilor agricole și recomandările Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) prevăd organizarea și efectuarea de recensăminte generale agricole la intervale de 10 ani.

Având în vedere calitatea de stat membru al Uniunii Europene și acquis-ul comunitar în domeniul statisticii agricole, România a efectuat Recensământul General Agricol, cu an de referință 2010.

Concomitent cu efectuarea Recensământului General Agricol 2010, s-a efectuat și ancheta statistică exhaustivă "Metode de producție agricolă".

Cadrul legislativ pentru organizarea și efectuarea Recensământului General Agricol 2010 din România a fost asigurat de:

- Regulamentul (CE) nr.1166/2008 al Parlamentului European și al Consiliului privind anchetele structurale în agricultură și ancheta privind metodele de producție agricolă;
- Regulamentul (CE) nr.1200/2009 al Comisiei de punere în aplicare a Regulamentului nr. 1166/2008 al Parlamentului European și al Consiliului privind anchetele structurale în agricultură și ancheta privind metodele de producție agricolă, în ceea ce privește coeficienții de unitate de șeptel și definițiile caracteristicilor;
- Legea nr.153/2008, privind efectuarea recensământului general agricol din România;
- Hotărârea Guvernului nr.1370/2009, privind organizarea și efectuarea recensământului general agricol din România.

Prin Legea nr.153/2008 privind efectuarea recensământului general agricol din România s-au stabilit atât structurile de lucru la nivel central, cât și numărul de posturi aferente personalului suplimentar angajat în perioada 2010 - 2012 la Institutul Național de Statistică și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, la nivel central și la unitățile teritoriale ale celor două instituții.

Hotărârea Guvernului nr.1370/2009 privind organizarea și efectuarea recensământului general agricol din România a constituit baza legală pentru stabilirea structurilor de lucru la nivel teritorial și a fondurilor necesare pentru pregătirea, organizarea, coordonarea și efectuarea Recensământului General Agricol 2010, precum și pentru publicarea rezultatelor acestuia.

Colectarea datelor în teren, pentru Recensământul General Agricol 2010 din România, a avut loc în perioada 2 decembrie 2010 - 31 ianuarie 2011. Înregistrarea datelor s-a efectuat pe un formular de bază, comun pentru toate variabilele statistice

cercetate pentru recensământ și ancheta privind metodele de producție agricolă și un formular distinct, atașat la cel de bază, pentru obținerea rezultatelor provizorii. Rezultatele finale urmează a fi disponibile și transmise la Eurostat la data de 30 iunie 2012, pentru recensământ și la data de 31 decembrie 2012, pentru ancheta privind metodele de producție agricolă.

Informațiile obținute prin efectuarea recensământului general agricol evidențiază schimbările structurale intervenite în ultima perioadă în domeniul agriculturii. De asemenea, recensământul permite obținerea de date relevante necesare fundamentării politicilor economice și sociale în domeniul agricol și a dezvoltării capacităților de absorbție de către România, a fondurilor comunitare.

În același timp, recensământul asigură informațiile necesare pentru elaborarea, într-o nouă ediție, a Registrului Statistic al Exploatațiilor Agricole, bază de eșantionare pentru cercetările statistice prin sondaj din domeniul agriculturii.

Organizarea și efectuarea Recensământului General Agricol 2010 din România s-a realizat, sub aspect tehnico-metodologic, de către Institutul Național de Statistică, în colaborare cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerul Administrației și Internelor, sub coordonarea și controlul Comisiei Centrale pentru Recensământul General Agricol 2010.

Înregistrarea datelor s-a efectuat de către recenzori, pe baza liberei declarații a repondenților, prin interviu direct (față în față), la exploatațiile agricole fără personalitate juridică și nu a impus acestora obligativitatea prezentării unor documente justificative. Pentru exploatațiile cu personalitate juridică s-a aplicat procedeul de autoînregistrare a datelor.

Rezultatele provizorii ale Recensământului General Agricol 2010 au fost obținute pe baza prelucrării celor aproximativ 5 milioane de formulare corespunzătoare pozițiilor înscrise în registrele agricole, conținând date privind suprafața agricolă utilizată pe categorii de folosință, efectivele de animale pe principalele specii și volumul de muncă din exploatațiile agricole. Au fost obținute date la nivel național, macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe, pe cele două categorii de exploatații agricole, respectiv exploatații agricole fără personalitate juridică și exploatații agricole cu personalitate juridică.

* * *

În luna februarie 2011 s-a efectuat Ancheta de control pentru Recensământul General Agricol 2010, în scopul verificării calității informațiilor culese în formularele recensământului. Rezultatele anchetei de control, prezentate în *Anexa 3* la această lucrare, atestă calitatea datelor recenzate, marja medie de eroare fiind sub limita minimă admisă, atât sub aspectul sferei de cuprindere, cât și al veridicității datelor înregistrate.

1. PRECIZĂRI METODOLOGICE

1. Cadrul general

1.1. Obiectivele cercetării statistice

Obiectivul principal al Recensământului General Agricol 2010 (RGA 2010) a fost obținerea de date statistice privind structura exploatațiilor agricole (suprafața agricolă utilizată, efective de animale deținute, mașini și echipamente agricole utilizate, volumul de muncă din agricultură).

Concomitent cu RGA 2010 a fost efectuată și Ancheta privind metodele de producție agricolă (AMPA 2010), al cărui obiectiv a fost obținerea de date statistice necesare caracterizării interacțiunilor mediu – agricultură, la nivelul exploatațiilor agricole (metode de arătură, conservarea solului, aspecte ale peisajului, adăposturile pentru animale, aplicarea și stocarea îngrășămintelor naturale, irigații).

1.2. Cadrul legal

Organizarea și efectuarea RGA 2010 și AMPA 2010 au avut la bază:

- Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului nr. 1166/2008 privind anchetele structurale în agricultură și ancheta privind metodele de producție agricolă
- Regulamentul (CE) nr. 1200/2009 al Comisiei de punere în aplicare a Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului nr. 1166/2008 privind anchetele structurale în agricultură și ancheta privind metodele de producție agricolă, în ceea ce privește coeficienții de unitate de șeptel și definițiile caracteristicilor
- Legea nr. 153/2008 privind efectuarea recensământului general agricol din România
- Hotărârea Guvernului nr. 1370/2009 privind organizarea și efectuarea recensământului general agricol din România

2. Descrierea caracteristicilor

2.1. Unitatea de observare și sfera de cuprindere

Potrivit Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului nr. 1166/2008 privind anchetele structurale în agricultură și ancheta privind metodele de producție agricolă, unitatea de observare pentru RGA 2010 a fost exploatația agricolă, definită ca unitate tehnico-economică de sine stătătoare, cu o gestiune unică și care desfășoară activități agricole prin utilizarea suprafețelor agricole și/ sau creșterea animalelor, sau activități de menținere a suprafețelor agricole în bune condiții agricole și de mediu, fie ca activitate principală, fie ca activitate secundară.

Referitor la sfera de cuprindere a RGA 2010, regulamentul menționat mai sus prevede acoperirea tuturor exploatațiilor agricole a căror suprafață agricolă utilizată este de cel puțin 1 ha, cu mențiunea de a nu exclude din cercetare exploatațiile agricole care contribuie împreună cu cel mult 2% la suprafața agricolă utilizată și cu cel mult 2% la numărul total de unități de șeptel (unitate vită mare).

La RGA 2010, unitatea de recensare statistică a fost entitatea corespunzătoare unei poziții din Registrul Agricol 2009. Această abordare a fost determinată de următoarele considerente:

- registrul agricol constituie documentul oficial de evidență primară, în care se înscriu date cu privire la gospodăriile populației și la societățile/ asociațiile agricole, precum și la orice alte persoane fizice și/ sau juridice care au teren agricol în proprietate/ folosință și/ sau efective de animale
- nu s-au aplicat praguri (nu a fost exclusă din cercetare nicio exploatație agricolă)
- actualizarea datelor de identificare pentru toate pozițiile din Registrul agricol, ca urmare a acțiunilor pregătitoare în acest sens pentru recensământ

Reconstituirea exploatațiilor agricole, în cazul în care acestea au fost alcătuite din mai multe unități de recensare (situate în localități diferite) s-a realizat pe baza CNP (cod numeric personal) pentru exploatațiile agricole individuale, fără personalitate juridică și pe baza CUI (cod unic de identificare) pentru persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale și întreprinderi familiale, fără personalitate juridică și pentru exploatațiile agricole cu personalitate juridică. Reconstituirea unei exploatații agricole a presupus însumarea indicatorilor cantitativi din formularul RGA, cu același CNP sau CUI și localizarea acesteia potrivit importanței productive (cea mai mare suprafață agricolă utilizată și/ sau cel mai mare număr de animale) a unităților de recensare componente.

Ca urmare a localizării exploatației agricole în funcție de importanța sa productivă, suprafața agricolă utilizată și/ sau efectivele de animale deținute de către aceasta, pe raza mai multor localități, a fost inclusă în întregime la localitatea/ județul/ regiunea de dezvoltare/ macroregiunea unde se află cea mai mare suprafață agricolă utilizată și/ sau cel mai mare număr de animale.

Ulterior localizării au fost eliminate înregistrările care nu au îndeplinit criteriile de exploatație agricolă, având :

- numai suprafață agricolă neutilizată, sau
- suprafața agricolă utilizată a fost constituită numai din grădină familială (sub 15 ari) și a deținut un număr redus de animale (mai puțin de 10 păsări)

Exploatațiile agricole, astfel constituite, au fost clasificate după statutul juridic al acestora, după cum urmează:

a) exploatație agricolă fără personalitate juridică → unitatea de producție independentă din punct de vedere economic, alcătuită din una sau mai multe persoane având, în general, legături de rudenie, care își desfășoară activitatea împreună, sub o gestiune curentă unică, pentru realizarea unei producții agricole, indiferent de mărimea sau destinația acesteia. Sfera de cuprindere a acestora a inclus:

- exploatație agricolă individuală
- persoană fizică autorizată, întreprindere individuală, întreprindere familială

b) exploatație agricolă cu personalitate juridică → orice unitate, independentă din punct de vedere tehnico-economic, care își desfășoară activitatea sub o gestiune curentă unică, indiferent de tipul de proprietate, mărime sau destinația producției, care, în perioada de referință, a avut ca activitate principală agricultura, ori, pe lângă activitatea principală, alta decât agricultura, a desfășurat și activități agricole. Sfera de cuprindere a acestora a inclus:

- regie autonomă – structuri ale regiilor autonome
- societate/ asociație agricolă
- societate comercială cu capital majoritar privat
- societate comercială cu capital majoritar de stat

- institut/ stațiune de cercetare, unitate școlară cu profil agricol (liceu)
- consiliu local/ primărie
- alte instituții publice
- unitate cooperatistă
- alte tipuri (fundație, așezământ religios, școală etc.)

2.2. Procedeeul de înregistrare

Înregistrarea datelor în formularele de recensământ s-a efectuat conform prevederilor Legii nr.153/2008, privind efectuarea recensământului general agricol din România, astfel:

- prin **interviu direct**, de către recenzori, pentru exploatațiile agricole fără personalitate juridică, pe baza liberei declarații a cetățenilor
- prin **autoînregistrare**, de către persoane desemnate de conducătorii unităților pentru exploatațiile agricole cu personalitate juridică, sub îndrumarea recenzorului-șef sau a coordonatorului

2.3. Perioada de înregistrare

Culegerea datelor s-a efectuat în **perioada 2 decembrie 2010 - 31 ianuarie 2011**.

2.4. Perioada de referință

- anul agricol (30 septembrie 2009 – 1 octombrie 2010) pentru informațiile privind suprafața agricolă utilizată (SAU), persoane care au lucrat în agricultură și zile lucrate
- 1 decembrie 2010 pentru informațiile privind efectivele de animale

2.5. Variabile cercetate

- **Suprafața agricolă utilizată** reprezintă suprafața totală de teren agricol utilizat de o unitate de recensare, care desfășoară activități agricole într-o anumită localitate. Pentru exploatațiile agricole care au utilizat suprafețe agricole pe raza mai multor localități, reconstituirea exploatațiilor agricole s-a realizat ulterior, utilizând CNP-ul sau CUI-ul, totodată realizându-se și localizarea exploatației agricole.
- **Categorii de folosință ale suprafeței agricole utilizate**
 - **Teren arabil** reprezintă terenul care se ară în fiecare an sau la intervale mai mari de timp, conform unui sistem de rotație a culturilor, în scopul cultivării plantelor anuale sau perene. Terenul arabil include și terenul rămas necultivat din cauza inundațiilor, colmatărilor, a altor calamități cu caracter temporar sau a altor cauze. De asemenea, din această categorie fac parte și terenurile ocupate de sere, solarii, câpșunerii, precum și pășunile și fânețele destelenite și însămânțate cu plante anuale sau perene etc.
 - **Grădină familială** reprezintă suprafața destinată obținerii produselor agricole, în principal pentru consumul propriu al membrilor exploatației agricole fără personalitate juridică. Toate suprafețele de pe care se obțin produse destinate, în mod regulat vânzării, fac obiectul altor

rubrici, chiar dacă o parte din produse sunt consumate de către membrii exploatației agricole. O grădină familială poate fi alcătuită atât din teren arabil, cât și din culturi permanente. Aceasta are o suprafață mai mică de 15 ari.

- **Pășuni și fânețe** reprezintă terenuri acoperite cu vegetație ierboasă, instalată pe cale naturală sau regenerată prin însămânțare și destinate pășunatului animalelor și/ sau cositului.

Terenul utilizat în comun, constituit din pășuni și fânețe, aflat în administrarea Consiliilor locale și încredințat spre utilizare, sub diferite forme, crescătorilor de animale, a fost înregistrat la Consiliile locale.

- **Culturi permanente** – reprezintă numai suprafețele cultivate cu culturi care ocupă solul pentru o perioadă cât mai îndelungată de timp și de la care se obțin producții mai mulți ani la rând, culturi pe care nu se practică un sistem de rotație și sunt altele decât pășunile permanente. Culturile permanente cuprind suprafețele ocupate cu plantații pomicole, arbuști fructiferi, plantații viticole, pepiniere pomicole, pepiniere viticole și forestiere. Sunt înregistrate atât pepinierele (cu excepția celor forestiere, necomerciale, care se includ la suprafețe forestiere), cât și plantele pentru împletituri.
- **Suprafața agricolă utilizată (SAU)** se obține prin însumarea suprafețelor terenului arabil, a grădinilor familiale, a pășunilor și fânețelor și a culturilor permanente.
- **Suprafața agricolă neutilizată** reprezintă suprafața agricolă care nu a mai fost lucrată în anul de referință al recensământului, nu a mai fost cuprinsă în sistemul de rotație a culturilor și nu este menținută în bune condiții agricole și de mediu. Acest teren poate fi din nou cultivat, utilizând resursele disponibile ale exploatației agricole.

În tabelele prezentate în publicație este cuprinsă numai suprafața agricolă neutilizată care aparține exploatațiilor agricole. Restul suprafeței agricole neutilizate aparține unităților recensate care nu au îndeplinit criteriile de exploatație agricolă.

- **Suprafața totală a exploatației agricole** este formată din suprafața agricolă utilizată, la care se adaugă suprafața ocupată de heleștee, iazuri, bălți, suprafața agricolă neutilizată, suprafața împădurită și suprafața ocupată cu clădiri, curți, drumuri, cariere etc.
- **Efective de animale** reprezintă numărul total de animale, pe principalele specii, existente la data de 1 decembrie 2010.
- **Persoane care lucrează în agricultură** reprezintă numărul de persoane care au desfășurat activități agricole, atât ca activitate principală, cât și ca activitate secundară, în anul agricol 2009–2010. Nu au fost incluse persoanele angajate pe o perioadă determinată (temporarii) și alte categorii de persoane (de exemplu, terții).
- **Numărul de zile lucrate în agricultură** reprezintă suma numărului de zile-om lucrate, în anul agricol 2009-2010, de către toți membrii exploatației agricole fără personalitate juridică, pentru activități exclusiv agricole și suma numărului de zile-om lucrate de către salariați și alte categorii de personal, care au lucrat, în anul agricol 2009-2010, în cadrul exploatației agricole.